

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 26.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyri, á forsiðuni, 20 oyri, á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fast avstáttur í prísinum.

Tírsdag hin 28. juni 1932.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstovu og skrivstovu. Telf. 143.

6. árg.

Amerikas Socialister.

Vi aabner vort Felktog med en aaben Krigserklæring til begge de to gamle Partier og den uretfærdige og usunde Samfundsordning, de repræsenterer. Med disse Ord indvarlede *Morris Hillquist* paa vort amerikanske Broderpartis Kongres Kampagnen til det forestaaende Præsidentvalg.

Den katastrofale Krise har været Ildproven for det republikanske Parti, der behersker Forbundsregeringen, og det demokratiske Parti, der har Magten i Kongressen. Begge Partier har ynkelig svigtet. Hoovers Regering er blevet en Fiasko. Den »store Ingeniør« har næsten vist sig latterlig evneles overfor Krisens Krav. Men vore amerikanske Partifæller understøtter meget stærkt i deres Kampagne, at det ikke er enkelte Personer, men, et System, som har lidt Skibbrud.

Med megen Styrke paapeger de, at Hoovers Regerings Indsats overfor Krisen har været en urimelig og fordærvelig Toldmur, og at de amerikanske Politikeres Fastholdelse af Kravet om Betaling af fantastiske Gældsfordringer bidrager til at saa Had mellem Folkene. Denne Fastholdelse ved Kravet om at faa »sit Pund Kod« er saa meget mere meningsløs, som der ingen rimelig Udsigt er til, at det vil kunne efterkommes. Men igen — denne kortsynede Politik bliver Hoover og hans Raadgivere medansvarlige for Hitlers Fremgang i Tyskland.

Ligesaa kortsynet er den Politik, der tilsyneladende gaar ud paa at holde »sig udenfor« den øvrige Verdens Problemer og at nægte Forbindelse med Sovjet-Rusland, skønt man opretholdt Forbindelsen med Zarismens Rusland.

Begge de to gamle Partier, Republikanere og Demokrater, har været med til at gøre Demokratiet Amerika til en imperialistisk og militaristisk Stat, der opretholder store Rustninger for at erhverve Kolonier og foretage militær Indblanding i Nabostaters Forhold.

Amerikas socialistiske Parti opstiller som sine Krav: Toldmurens Nedrivning, Krigsgældens Stættelse, Afrustning efter international Overenskomst og fremmet ved Landets eget Eksempel.

»Vi vil en vaabenløs og fra Krig befriet Verden med frit økonomisk Samkvem og fredelige Forbindelser mellem Fol-

kene«, var den Parole, der lod paa Partiets Kongres.

Det er en haard og vanskelig Valgkampagne, vore amerikanske Partifæller gaar ind til. Men de Toner, der lyder i deres Agitation, er stærke og klare og vil utvivlsomt formaa at vinde Oreløyd hos de store Masser, der nu saa bittert maa erfare, hvad den »fri« amerikanske Kapitalisme fører til.

Hvad Grønland selv vil.

»Social-Demokrater« skriver: Landsraadet for Sydgrønland har vedtaget en Udtalelse i det aktuelle Spørgsmaal om Danmark eller Norge skal styre Grønland. Det maa naturligvis her være af den største Betydning at vide, hvad Grønlanderne selv mener.

Og dette grønlandske Landsraad slaar da fast, at Grønlanderne udfra 200 Aars Erfaringer nærer »den mest ubetingede Tillid til Danmarks Ledelse«. Om norske Fangstmaends Optraeden hedder det:

»Landsraadet kan derfor ikke tænke sig Grønland eller nogen Del deraf under nogen anden Stat og heller ikke tænke sig, at Norge vilde føre samme Politik som Danmark, dersom det nogen Sinde skulde faa Herredømme i en Del af Grønland; thi Landsraadet ved af Erfaring, at hvor end i Grønland Nordmænd kom, havde de altid som Maal at faa størst muligt Udbytte paa den kortest mulige Tid uden Hensyn til Dyrebestanden.«

Henvendelsen, der slutter med at udtrykke Grønlandernes Ængstelse for den norske Okkupation, er tilstillet Statsminister Stauning med Anmodning om at forelægge den for Domstolen i Haag.

Os forekommer det, at denne Henvendelse maa veje tungt i Vægtsskaalen for Danmarks Sag. Landets egne Indbyggere maa efter enhver moderne og naturlig Opfattelse have det afgørende Ord i det Spørgsmaal, under hvilket Land de vil høre. Og til dem, der ikke har villet tro alene paa Danmarks egne Udtalelser, siger Henvendelsen, at Danmark i sit Forhold til Grønland aldrig har søgt Udbytte, end mindre Rovdrift, men har haft Landets og Befolkningens kulturelle Udvikling for Øje.

Med den Anerkendelse er dansk Styre vel tjent.

Plantasjan við Tórshavn.

»Udvalget for Planlægningforsøg paa Færoernes hefur sent blaðnum soljóðandi at bera til allmanna kunnleika:

Plantagen ved Thorshavn vil forsøgsvis blive holdt aaben paa Hverdag i Aar indtil Udgangen af August Maaned i Tiden fra Kl. 9 til Kl. 19.

Plantagen er ikke anlagt som Lystanlæg, men som Forsøgsplantning, og det er derfor ganske nødvendigt, at Publikum udelukkende opholder sig paa Vejene og de til Ophold bestemte Pladser, hvis ikke den meget store Bekostning, der har været forbundet med Beplantningen, skal spildes.

Paa faa Øjeblikke kan der i Tankeløshed forarsages Odelæggelse, som det tager flere Aar at udbedre.

Publikum maa hjælpe med til Ordenens Overholdelse, hvis det skal undgaa, at Plantagen paa ny lukkes af Hensyn til Forsøgene. Alle Overtrædelser af Ordensbestemmelser bedes anmeldt, for at Overtrædelserne kan blive idømt Bøder, hvorved bemærkes at der for hidtil begaaede Overtrædelser dels er pålagt Bøder dels for Overtrædelser Søndag den 5. Juni indgives Anmeldelse til Politiet. Det bør ikke være saaledes, at enkelte Personer ved deres Odelæggelser hindrer, at Plantagen holdes aaben.

Umframti hesa longu frágreiðing um »Forsøge og »forsøgsvis« og ávaring til mogulig »vandalar« hefur »Planlægningsskúlin« skrúset tilmálingar til at halda seg eftir hesum reglum og treytum:

Forsøgsvis aaben 1. Maj til 15. September Søndag Kl. 14 til Kl. 20 (dog senest til Mørkets Frembrud).

15. Juni til 31. August Hverdag Kl. 9. til Kl. 19.

Ophold og Færdsel kun paa Vejene og de særskilte anviste Pladser.

Børn kun Adgang med Voksne. Grene, Kviste og Blade maa ikke afbrydes.

Al Anvendelse af Ild er forbudt. Henkasten af Papir eller Af-fald forbudt.

Publikum bedes medvirke til Ordenens Opbeholdelse.

Enhver Anvisning af Tilsynsførende skal efterkommes.

Overtrædelser medfører Strafansvar.

Tað sær eftir hesum ikki út til at Føroyingar eru tað fríðafolk sum teir hava borið orð fyri at vera, men kanska eru tað her bert Havnafólk talan er um. Men ikki sær hetta væl út.

M. S. Viðstein.

Det firkantede Forlig i Rigsdagen

Moratorie-Loven.

Forslag til Lov om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugsejendomme, Fiskere, Haandværkere, Handlende og Lønarbejdere.

I Rigsdagens Midtsommer-Samling har Krisespørgsmaalet ganske naturligt været det mest springende Punkt paa Dagsordenen. Forleden opnaaedes et Forlig mellem Partierne, som af Pressen nede i Danmark er betegnet »det firkantede Forlig«.

Ja, ja, saa lidt kunde man i Rigsdagen nøjes med af Kanter for at kunne redde Landet ud af den øjeblikkelige Krise. Man vil erindre, at da det færøske Krisespørgsmaal behandlede i Lagtinget, var der ikke Tale om Kanter, men udelukkende om Huller. Resultatet kom derfor ogsaa at bestaa af udelukkende Nuller.

Færøske Læsere kan desaa have Interesse af at stifte Bekendtskab med det firkantede Forlig i Rigsdagen, der dog ikke berører Færøerne. Men det kan tjene til Sammenligning:

§ 1.

Pantegæld i Landbrugsejendomme kan, bortset fra Tilfælde, hvor Skyldneren har gjort sig skyldig i Misligholdelse ved Forringelse af Pantet, ikke forudres betalt forinden 11. Juni Termin 1933, uanset om Opsigelse til et tidligere Tidspunkt har fundet Sted forinden nærværende Lovs Ikrafttræden.

Pantegæld, der ved Lovens Ikrafttræden er forfalden som Følge af Udeblivelse med Renter og Afdrag af foranstaaende Prioriteter, kan Fordringshaveren ikke forlange indfriet for 11. Juni Termin 1933.

Disse Bestemmelser skal dog kun være gældende, for saa vidt Renter og Afdrag betales, eller der gives Henstand i Overensstemmelse med nedenstaaende Bestemmelser.

§ 2.

Der gives Prioritetshavere i de i §§ 1 og 4 omhandlede Ejendomme Adgang til at give Skyldnere, der trods rimelige Bestræbelser ikke har kunnet fremskaffe det til Terminsydelsernes Betaling fornødne Beløb Henstand med disse for de tre første halvaarige Terminer fra og med 11. Juni Termin 1931, saaledes at de bevarer Panteretten for disse Ydelser, uanset Bestemmelser i § 40 fjerde Stk. i Lov om Tinglysning. Ydelserne forrentes med den i Skylddokumentet fastsatte Rente og afdrages i ikke over 10 Terminer fra 11. Juni Termin 1934 at regne.

§ 3.

Afslaar en Prioritetshaver at give Henstand, kan Skyldneren indgive Begæring om Henstand til et for Amtet særlig nedsat Udvalg, der kan bevilge Henstand med Renter og Afdrag for de to første halvaarige Terminer fra og med 11. Juni Termin 1931 naar det skønnes, at Ejere derved sættes i Stand til at fortsætte Ejendommens Drift, samt at han — trods rimelige Bestræbelser — ikke har kunnet fremskaffe det til Ydelsernes Betaling fornødne Beløb. Dette Udvalg bestaar af 5 Medlemmer, af hvilke Formanden udnævnes af Justitsministeriet og skal opfylde de almindelige Betingelser for at opnaa Ansættelsen som Dommer. Et Medlem vælges af Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg, et Medlem af Fællesrepræsentationen for de danske Sparekasser og de danske Provinsbankers Forening, et Medlem af Landsdelens Landboforening og et af dens Husmandsforeninger.

Reglerne for Valget af Udvallenes Medlemmer og for Udvallenes Forretningsgang fastsættes iøvrigt af Justitsministeren.

Udvalget kan dog ikke indrømme Henstand med Terminsydelser af Prioritetsgæld, der har Sikkerhed udenfor et Beløb, svarende til den paagældende Ejendoms Ejendomsskyldsværdi pr. 1. Januar 1932 med Tillæg af Værdien af Besættning og Inventar.

§ 4.

Henstand som i § 1 omhandlet ydes ligeledes Fiskere, for saa vidt angaar Prioritetsgæld i den Ejendom, der udelukkende tjener dem til Bolig, eller i Fiskerifartøjer, Personer, der driver Næringsvirksomhed som Haandværkere eller Handlende i en Landkommune, for saa vidt angaar Prioritetsgæld i den Ejendom, fra hvilken Virksomheden drives, forudsat at Ejendommen udelukkende benyttes af Ejeren, samt Lønarbejdere, der godtgør, at deres Arbejderfortjeneste i det sidste Aar paa Grund af Arbejdsløshed har været væsentligt mindre end normalt, forsaavidt angaar Prioritetsgæld i den dem tilhørende Ejendom, forudsat at denne kun rummer en af Ejeren benyttet Beboelseslejlighed.

Ved Fiskerifartøjer forstås i denne Lov Fartøjer, der er forsynet med Fiskericerifikat, eller som er optaget i Fiskerifartøjfortegnelsen.

§ 5.

De i § 4 omhandlede Skyldnere kan ligeledes ved Henvendelse til Amtsudvalget i det i § 3 anførte Omfang opnaa Henstand med Betaling af Afdrag og Renter af de i § 4 omhandlede Fordringer, naar det skønnes, at Skyldneren — trods rimelige Bestræbelser — ikke har kunnet fremskaffe det til Ydelsernes Betaling fornødne Beløb, samt for Lønarbejdernes Vedkommende tillige, at deres manglende Betalingsevne skyldes Arbejdsløshed.